

Zoektocht naar natuurlijke tekenwerende middelen

Ziekten die via teken bij runderen terechtkomen vormen een onderschat probleem, stelt dierenarts Bulle Koster van onderzoeks- en innovatiebedrijf VKON in Den Ham. Dit speelt met name bij begrazing van terreinen waar veel teken aanwezig zijn, zoals natuurgronden en landbouwgrond met bomen en struiken in de nabijheid. Volgens Koster lijkt de toename van tekenbeten bij mensen parallel te lopen aan de problemen die teken bij runderen veroorzaken.

Terreinbegrazing

Koster begeleidt twee veehouders die de afgelopen jaren runderen lieten grazen op het Boetelerveld bij Raalte, een gebied met een hoge tekendruk. De twee veehouders, Wim Bovendeert uit Raalte en Berrie Klein Swormink uit Lettele, hebben beiden een biologisch bedrijf en scharen sinds vijf jaar runderen in op het Boetelerveld. Al vanaf het eerste jaar ondervinden de runderen van de twee boeren overlast door teken. Om dit te beperken, behandelden de veehouders hun dieren de eerste drie jaar periodiek met een synthetisch pour-on-middel tegen vliegen met deltamethrin als werkzame stof. Ook tegen teken lijkt dit middel redelijk te werken.

Natuurlijke middelen

Toch stuitte de gang van zaken op bezwaren aangezien de biologische veehouders het gebruik van chemische middelen zo veel mogelijk proberen te beperken. Ook terreineigenaar Landschap Overijssel wil het liever niet meer; pour-on-middelen kunnen een negatief effect hebben op het bodem- en waterleven en op insecten en spinnen. André de Bonte, ecooloog bij Landschap Overijssel, hoopt op nieuwe mogelijkheden om tekenziektes te voorkomen. Landschap Overijssel heeft voorkeur voor een natuurlijke aanpak zonder milieuschade en als ze geen grazers van boeren meer kunnen inzetten, lopen de beheerskosten van gebieden als het Boetelerveld enorm op.

Proef met kruiden

In 2018 deden deze veehouders samen met VKON daarom een proef om uit te

vinden of tekenproblemen met behulp van natuurlijke middelen te voorkomen zijn. Tijdens het project zijn verschillende kruiden (knoflook, geranium en basilicum) samengeperst in een bolus, die bij Herefords en Brandrode runderen in een halsband om de nek werd bevestigd. Daarnaast was er een controlegroep met dieren die behandeld werden met een pour-on-middel. Na drie weken bleek het grootste deel van de dieren ziek te zijn als gevolg van een besmetting met de door teken overgebrachte parasiet *Babesia divergens*. Daarom zijn ze direct uit het Boetelerveld gehaald en teruggegaan naar de bedrijven van de veehouders.

Zoektocht

De veeboeren, de deskundigen van VKON en het Platform Natuurlijke Veehouderij vervolgen sindsdien hun zoektocht naar mogelijkheden om tekenziekten met natuurlijke middelen te voorkomen. Het afgelopen jaar wisselden de partijen informatie uit met partners in India en Oeganda over natuurlijke middelen. Deze landen maken veel meer gebruik van kruiden en natuurlijke middelen dan wij in Nederland doen, ook bij het weren van teken. Platform Natuurlijke Veehouderij en VKON voeren op grond van de adviezen van de buitenlandse experts dit jaar een kleine praktijkproef uit. Hierbij zullen runderen worden behandeld met kokosolie in combinatie met kruiden. Ook mogelijkheden zoals het vaccineren van runderen die grazen op terreinen met een hoge tekendruk worden onderzocht.

De toekomstige resultaten van deze onderzoeken zullen meer duidelijkheid geven over de effectiviteit van natuurlijke middelen tegen tekenoverlast bij runderen. ●

Tekst en foto:

Berrie Klein Swormink,
Klein Swormink Rural Business
Contact: info@kleinwormink.nl

Brandrode runderen als terreinbegrazing in het Boetelerveld bij Raalte.